

Motion till riksdagen 2005/06: MJ61

**av Åsa Domeij och Jan Lindholm (mp)
med anledning av skr. 2005/06:211**

Återkallelse av proposition 2005/06:176 Kommunernas roll i avfallshanteringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att materialåtervinning bör prioriteras högre och källsortering öka.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dagens förpackningsbaserade producentansvar bör förändras så att återvinning i stället baseras på materialströmmar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att analysera avfallsförbränningens konsekvenser för miljö och hälsa.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna skall ges möjlighet att ålägga ägare av befintliga flerfamiljsbostäder att tillhandahålla platser för återvinningsbehållare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att krav skall ställas på kommunerna att tillse att det finns platser för återvinningsstationer i detaljplaner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna bör underlätta för invånarna att lämna sitt avfall samt att utveckla fastighetsnära insamling.

Inledning

Regeringen återkallade förra veckan proposition 2005/06:176, vilket medförde att de motioner som lagts med anledning av propositionen också avskrevs. Därför återkommer vi med en motion med förslag som avser att öka materialåtervinning och biologisk behandling samt underlätta källsortering.

Fel! Okänt namn på

Prioritera materialåtervinning framför avfallsförbränning

Rapporter från Naturvårdsverket visar att den kommunala sopförbränningen ökar snabbt, med en överhängande risk för mycket stor överkapacitet. En sådan överkapacitet på förbränningsområdet kommer att leda till att avfall som borde återanvänts eller återvunnits istället förbränns, med negativa miljökonsekvenser. Självklart måste det vara lönsamt att välja det miljöbästa alternativet. Idag är det ofta billigare att förbränna sopor än att återvinna dem, vilket ligger till grund för beslut att bygga ut överkapacitet för förbränning. Miljöpartiet har drivit på för att det nu införs en skatt på avfallsförbränning.

Riksdagen bör fastslå att grunden för den framtida avfallslagpolitiken ska vara att andelen avfall som förbränns långsiktigt ska minska. Avfallsförbränning ska bara väljas när materialåtervinning inte är möjlig. Idag går stora mängder avfall som skulle kunna materialåtervinnas eller behandlas biologiskt till förbränning. Därför bör kraven på det material som går till förbränning öka. Ett minimikrav borde vara att det avfall som förbränns ska vara så väl sorterat att sorteringsgraden åtminstone motsvarar de nationella återvinningsmålen. Kvalitetskraven kan enkelt kontrolleras genom stickprovskontroller.

Kunskapen om avfallsförbränningens samlade och långvariga effekter på hälsa och miljö är ofullständig. Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter bör ges i uppdrag att utreda dessa frågor.

Utred utvidgat producentansvar och insamling efter materialslag

De olika reglerna för sortering av material som ingår i producentansvaret och material som är kommunalt ansvar är inte logiskt och försvårar källsorteringen. Om vi köper mat i en plastburk, kan den lämnas för återvinning på en återvinningsstation i enlighet med producentansvaret, eftersom den är en förpackning. Plastbunken som vi tillreder maten i får däremot inte lämnas i samma återvinningsbehållare eftersom den inte räknas som förpackning utan som vara och därmed är kommunens ansvar. Hur absurt detta system är framgår med stor tydlighet på de ställen där ett slags ”sopövervakare” bevakar att ingen försöker lämna icke-förpackningar vid återvinningsstationerna. Med dagens system riskerar den som har höga återvinningsambitioner att bestraffas. Det är dags att övergå från att återvinna utifrån materialform (t.ex. förpackningar) till materialströmmar (t.ex. plaster). Insamlingssystemet behöver bli mer användarvänligt. Systemet bör reformeras till ett system som bygger på sortering efter materialslag. Detta bör ges regeringen tillkänna. En utredning bör tillsättas som utformar de författningsändringar som krävs för att sortering efter materialslag ska kunna införas.

Ökad återvinning ger fler jobb

I Ängelholm gjordes ett försök år 2005 där man samlade in all plast och metall från 200 villor, vid tomtråsen. Det insamlade materialet uppgick under försöksperioden till 18,9 kilo per invånare och år jämfört med 5,3 kilo metall och hårdplastförpackningar per invånare och år i kommunen året innan. Naturligtvis är det inte möjligt att helt jämföra resultatet i det lilla området med insamling i det befintliga storskaliga systemet, men resultatet visar att det går att förbättra insamlingsresultatet genom att underlätta för invånarna att sortera sitt avfall.

Återvunnet material blir en allt viktigare råvara. Enligt en rapport från Återvinningsindustrierna finns det en potential att öka återvinningsgraden och samtidigt skapa 10 000 nya arbetstillfällen. En opartisk och samlad bedömning av sysselsättningspotentialen saknas och bör tas fram, men det står klart att en höjd ambitionsnivå på återvinningsområdet ger både förbättrad miljö och ökad sysselsättning. Det förutsätter att man inser att avfallet rätt hanterat är en resurs, och att sophantering och återvinning sker på ett vettigt sätt. Berörda myndigheter bör ges i uppdrag att utreda konsekvenserna för arbetsmarknaden av en samlad och konsekvent satsning på återvinning.

Utrymmen för källsorterat hushållsavfall

Det måste också vara enkelt för den som vill bli av med sitt avfall sorterade avfall på ett korrekt sätt. Idag är ansvaret för en fungerande källsortering splittrad mellan producenterna, kommunerna och fastighetsägarna. Rollerna måste tydliggöras. En del i att tydliggöra både kommunernas och fastighetsägarnas roll är att ge kommunerna möjligheter att ställa krav på fastighetsägare att ordna utrymmen för källsortering för att åstadkomma fastighetsnära källsortering. Frågan har utretts av Plan- och bygghömmittén. Tyvärr föreslog inte hömmittén möjligheter att ställa krav på inrättande av utrymmen i befintlig bebyggelse. Utan denna möjlighet för kommunerna kommer utbyggnaden av fastighetsnära källsortering att gå alldeles för långsamt. De återvinningsstationer som idag erbjuds på offentliga platser är otillräckliga. De är ofta skräpiga och riskerar att ge en tråkig bild av miljöarbetet. Därför bör det andra stycket i 2 kap. 5 § PBL ändras från: "Bestämmelserna I p 1–5 gäller även vid tillägg och ändring av bebyggelsen ..." till: "Bestämmelserna I p 1–4 gäller även vid tillägg och ändring av bebyggelsen, paragraf 5 gäller för såväl befintlig bebyggelse som vid tillägg och ändring ..."

Samtidigt bör en ny paragraf införas i 15 kap. miljöbalken där avfallsfrågorna regleras. Paragrafens text bör lyda:

"För att tillgodose hushållens behov skall fastighetsinnehavare av flerfamiljsbostäder tillhandahålla eller anvisa ett lämpligt system för hantering av hushållens källsorterade hushållsavfall i form av avfall som omfattas av producentansvar samt övrigt hushållsavfall som sorteras enligt kommunens föreskrifter."

Fel! Okänt namn på

I Uppsala kommun har man skrivit in krav på källsorteringsutrymmen i befintliga fastigheter i renhållningsordningen. Kommunen vann i länsrätten, men har nyligen förlorat i kammarrätten med motiveringen att miljöbalken inte räcker för att ställa detta krav.

Platser för återvinningsstationer i detaljplaner – fastighetsnära insamling

Vi anser även att det ska ställas krav på kommunerna att tillse att det i detaljplanerna finns platser anvisade för återvinningsstationer i alla bostadsområden. Idag är det inte ovanligt att det saknas återvinningsstationer i bostadsområden och att man måste ta bilen för att ta sig till dessa. Kommunerna bör ges direktiv att underlätta för invånarna att lämna sitt avfall och utveckla den fastighetsnära insamlingen. Fastighetsnära insamling ger i stort sett alltid ett renare material som är lättare att omhänderta.

Stockholm den 24 maj 2006

Åsa Domeij (mp)

Jan Lindholm (mp)